

УДК 81'25:811[111+161.2]
DOI 10.35433/philology.1 (104).2025.189-198

КЛАСИФІКАЦІЯ ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ ЯК ОДНА З НАЙВАЖЛИВІШИХ ПРОБЛЕМ У РАМКАХ СУЧАСНОГО ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА

Н. П. Нагорнюк*, Ю. М. Нідзельська**

У статті проаналізовано етапи становлення трансформаційної теорії перекладу. Вона ґрунтується на теоретичних засадах генеративної граматики Н. Хомського та акцентує увагу на неминуємі змін, яких зазнає вихідний текст під час перекладу для адекватного та еквівалентного відтворення змісту, що особливо важливо для художніх творів. Згідно з цією теорією вважають, що дослівний переклад викривлює текст, оскільки не викликає в читача цільовою мовою таких самих емоцій та спонукань, що й у носія джерельної мови. Поява в науковому обігу трансформаційної теорії перекладу збіглася з явищем, відомим у західному перекладознавстві як "культурний поворот", тобто зміщення акцентів у дослідженні перекладу на його функцію посередництва між культурами. Узагальнено основні тлумачення поняття "перекладацькі трансформації" та підходи до їх класифікації, а саме за характером одиниць мови оригіналу, за формальними ознаками та за прямим або опосередкованим характером прийомів перекладу. Методом суцільного вибирання з романів Агати Крісті "Випробування невинуватістю" та "Карибська таємниця" відібрано інфінітивні та герундіальні конструкції англійської мови, які були співвіднесені з відповідними українськомовними перекладами Н. Хаєцької, виданими у 2017–2018 роках із використанням комплексної класифікації перекладацьких трансформацій, запропонованої З. І. Кучер, М. О. Орловою та Т. В. Редчиць. На основі цього встановлено, що під час перекладу інфінітивних конструкцій переважно використовують лексико-семантичні трансформації, а герундіальних конструкцій — здебільшого граматичні. Це свідчить про те, що наявність чи відсутність формальної відповідності між певними граматичними одиницями джерельної та цільової мови впливає на вибір стратегії сучасними перекладачами.

Ключові слова: трансформаційна теорія перекладу, художній переклад, лексико-семантичні трансформації, граматичні трансформації.

* лаборант кафедри германської філології та зарубіжної літератури
(Житомирський державний університет імені Івана Франка),
Nahorniuk-N@zu.edu.ua
ORCID: 0009-0002-0805-2019

** кандидат філологічних наук, доцент кафедри англійської філології та перекладу
(Житомирський державний університет імені Івана Франка),
Nidzelska-Y@zu.edu.ua
ORCID: 0000-0003-3946-4788

CLASSIFICATION OF TRANSLATION TRANSFORMATIONS AS ONE OF THE MOST IMPORTANT TOPICS IN MODERN TRANSLATION STUDIES

Nahorniuk N. P., Nidzelska Yu. M.

The article analyzes the formation stages of the transformational theory in translation. It is based on the theoretical foundations of N. Chomsky's generative grammar and emphasizes the inevitability of changes that the source text undergoes during translation in order to adequately and equivalently reproduce the meaning, which is especially important for works of fiction. According to this theory, it is believed that a literal translation distorts the text because it does not evoke the same emotions and motivations in the target language reader as in the native speaker of the source language. The emergence of the transformational theory in translation in scientific circulation coincided with the phenomenon known in Western translation studies as the "cultural turn," i.e., the shift in emphasis in the study of translation to its function of mediation between cultures. The article summarizes the main conceptual interpretations of the "translation transformations" and approaches to their classification, namely by the nature of the units of the source language, by formal features, and by the direct or indirect methods of translation.

By the method of continuous sampling, the infinitive and gerundial constructions of English were selected from Agatha Christie's novels "Ordeal by Innocence" and "A Caribbean Mystery" and correlated with the corresponding Ukrainian translations of N. Khaietska published in 2017-2018 using the comprehensive classification of translation transformations proposed by Z. I. Kucher, M. O. Orlova and T. V. Redchys. Based on this, the study claims that lexical and semantic transformations are mainly used in the translation of infinitive constructions, and grammatical transformations are mainly used in the translation of gerundial constructions. This suggests that the presence or absence of formal correspondence between certain grammatical units of the source and target languages influences the choice of strategy by modern translators.

Keywords: transformational theory of translation, literary translation, lexical and semantic transformations, grammatical transformations.

Постановка наукової проблеми.

Значні зусилля держави та громадянського суспільства після відновлення незалежності України спрямовані на сприяння всебічному використанню та розвитку української мови як державної в усіх сферах громадського, політичного та культурного життя.

Утім, важливою проблематичною складовою цього явища варто визнати необхідність забезпечення українських читачів доступом до найрізноманітніших світових літературних творів. Отже, широкий асортимент якісних перекладів на сучасному етапі – необхідна умова інтеграції українського культурного простору до європейського та глобального загалом.

Переклад – це багатогранний процес, і перекладачі використовують різні прийоми для того, щоб передати значення тексту з однієї мови на іншу мову з максимальною точністю та ефективністю. Основний виклик для сучасного літературного перекладу –

баланс між еквівалентністю змісту та форми у вихідній та цільовій мовах. Для досягнення такого балансу повідомлення під час перекладу з мови оригіналу на цільову зазнає змін, тобто трансформацій, що зумовлює актуальність їх дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Насамперед варто окреслити теоретичні засади перекладацьких трансформацій. У вітчизняному та зарубіжному перекладознавстві поширеною є трансформаційна теорія перекладу, яка базується на трансформаційній граматиці, розробленій Н. Хомським та спрямованій надати універсальну модель для опису будь-якої мови. Ця теорія заснована на припущенні, що вся сукупність речень будь-якої мови може набути вербального вираження шляхом здійснення певних змін або трансформацій певного набору базових, ядерних структур, притаманних свідомості людини незалежно від мови.

Згодом ця теорія набула більш прикладного застосування у вигляді концепції динамічної еквівалентності, запропонованої американським перекладачем та теоретиком перекладу Юджином Найдю, який відзначав, що переклад як вид людської діяльності поєднує в собі міжмовний та міжкультурний аспекти. На відміну від формальної еквівалентності – часто застосовуваного раніше підходу, що опирався на механічне відтворення лексичних деталей та граматичної структури мови оригіналу, динамічна еквівалентність – це "якість перекладу, в якому повідомлення оригінального тексту передане цільовою мовою таким чином, щоб читач перекладу сприйняв його так само, як і читачі оригіналу" [17: 200]. З позиції цієї концепції достовірний переклад має не лише містити однакове значення, але й викликати подібну емоційну реакцію та спонукати до аналогічних рішень та дій.

Одними з перших у зарубіжній лінгвістиці власні підходи до класифікації стратегій перекладу запропонували канадські перекладознавці Ж.-П. Віне, який протягом тривалого часу керував відділенням лінгвістики сучасних мов Монреальського університету, та Ж. Дарбельне, котрий викладав французьку мову в низці університетів Великої Британії та Канади, у своїй праці "Порівняльна стилістика французької та англійської мови" [19].

Описуючи різні методи перекладу, автори зводять лінгвістичні та культурні розбіжності між мовами до емпіричної семантики стверджуючи, що еквівалентність перекладу в підсумку залежить від ідентичності ситуацій. Вони виділяють сім видів лексичних запозичень, пов'язаних із процесом перекладу, та, відповідно, розрізняють два напрямки перекладу: прямий та опосередкований. До прийомів прямого перекладу автори відносять запозичення (транскрипція або транслітерація), кальку та буквальный (дослівний) переклад. Однак більш складними є наведені

цими дослідниками прийоми опосередкованого перекладу, а саме транспозиція, модуляція, еквіваленція та адаптація.

Згодом трансформаційна теорія перекладу та проблеми класифікації перекладацьких трансформацій з'явилися і в полі зору вітчизняних дослідників, зокрема таких, як В. А. Лобода, І. Ф. Лощенкова, В. В. Нікішина, З. І. Кучер, М. О. Орлова, Т. В. Редчиць та інші.

Слідом за Т. В. Журавель та Н. І. Хайдарі у нашому дослідженні ми дотримуватимемося визначення поняття "перекладацькі трансформації", як перебудови вихідного тексту загалом або деяких його елементів задля досягнення адекватності та еквівалентності перекладу [2: 148].

Мета дослідження – порівняти поняття, викладені в теоретичних положеннях зарубіжних дослідників, які дотримуються трансформаційної теорії перекладу, з поняттям "перекладацькі трансформації", яке переважно застосовують вітчизняні лінгвісти, а також систематизувати основні підходи до їхньої класифікації.

Виклад основного матеріалу. Зростання популярності трансформаційної теорії перекладу з останньої чверті ХХ століття також зумовлене своєрідним явищем у західному перекладознавстві, відомим як "культурний поворот".

Бельгійсько-американський теоретик перекладу А. Лефевр у своїх працях "Переклад поезії. Сім стратегій та план" [15] і "Переклад літератури: німецька традиція. Від Лютера до Розенцвайга" [14] впроваджує запозичене з фізики поняття "рефракції" або "заломлення", яке в перекладознавчому сенсі варто розуміти як відхилення від джерельного тексту відповідно до потреб цільової мови та культури, завдяки чому перекладні тексти потрапляють до носіїв цільової культури не в усій їхній цілісності, а у видозміненому, "заломленому" вигляді.

Згодом такий концепт став відомим й українським дослідникам, зокрема в статті О. В. Ребрія "заломлення" у перекладі тлумачать як "адаптацію літературного твору до потреб іншої аудиторії для впливу на те, як ця аудиторія сприймає цей твір" [9: 171], однак сам А. Лефевр через деякий час ввів до наукового обігу інший термін на позначення цього ж поняття – "перепишування". У монографії "Переклад, перепишування та маніпулювання літературною славою" [16] перепишування є всеохопним терміном, який уміщує різноманітні форми маніпуляцій з текстом, а також культурні та ідеологічні аспекти взаємодії між літературною системою та суспільством.

Наприклад, А. Лефевр вважає, що поезія – це єдина сутність, у якій форма, зміст та естетика тісно поєднані між собою, але кожна з цих складових має свою особливу цінність. Згаданими раніше сімома стратегіями перекладу поезії є такі [18: 74]:

1) фонематичний переклад – відтворення звуків мови оригіналу цільовою мовою;

2) буквальний переклад;

3) метричний переклад – відтворення оригінального віршованого розміру;

4) переклад віршів прозою – викривлення сенсу, комунікативної цінності та синтаксису тексту-джерела;

5) римований переклад – відтворення рими оригінальної поезії цільовою мовою;

6) переклад "білим" або "вільним" віршем – пошук достатньо відповідного еквіваленту цільовою мовою з відповідним семантичним результатом;

7) інтерпретація, що включає в себе версію та наслідування. Версія семантично збігається з поетичним твором оригіналу, але відрізняється синтаксично, тоді як при імітації перекладач створює власний вірш, який має лише назву та відправний пункт, спільні з вихідним текстом.

Крім того, доцільно згадати положення французького

перекладознавця А. Бермана про деформувальні тенденції, які неминуче виявляються в перекладі [11: 288]: раціоналізація, уточнення, розширення, ушляхетнення та вульгаризація, якісне збіднення, кількісне збіднення, руйнування ритмів, руйнування прихованих мереж значень (імпліцитної інформації), руйнування мовних патернів, руйнування просторічної мовної системи (екзотизація), руйнування фразеологічних одиниць, зникнення накладання мов (втрата запозичень).

Однак варто відзначити, що термінологія, застосована західними та українськими науковцями на позначення подібних за своєю суттю явищ, відрізняється. Наприклад, Т. В. Журавель та Н. І. Хайдарі у своїй статті тлумачать перекладацькі трансформації як перебудову вихідного тексту загалом або деяких його елементів задля досягнення адекватності та еквівалентності перекладу [2: 148].

Погоджуючись із цим визначенням, ми вважаємо поняття, викладені в теоретичних положеннях зазначених вище зарубіжних дослідників, тотожними поняттю "перекладацькі трансформації", яке переважно застосовують вітчизняні лінгвісти. У широкому розумінні цей термін позначає взаємозв'язок між мовними одиницями джерельної та цільової мови, заміну в процесі перекладу однієї форми вираження іншою.

Перекладацькі трансформації можуть бути категоризовані за низкою різних ознак залежно від того, які саме вважає найважливішими той чи той дослідник. Розглянемо деякі з підходів.

За характером одиниць мови оригіналу [8: 103] перекладацькі трансформації поділяють на:

1) стилістичні – зміна стилістичного забарвлення мовної одиниці ("She spoke to Argyle" [13: 14] — "Вона звернулася до Арґайла" [4: 20], на відміну від автора оригіналу, перекладач передає формальну манеру висловлення, "After a decent interval"

[13: 10] – "Трохи почекавши задля годиться" [4: 13]);

2) морфологічні – зміна однієї частини мови на іншу ("The judge was somewhat scathing in his comments" [13: 16] – "Суддя кидав трохи уїдливі зауваги" [4: 23]: у тексті-джерелі характеристика дії героя передана герундіальною конструкцією, натомість у перекладі вона замінена на прикметник);

3) синтаксичні – зміна синтаксичних функцій (членів речення, порядку слів тощо) ("The inside of a house struck him as vaguely hygienic. It could almost, he thought, have been an expensive nursing home" [13: 12] – "Його вразила стерильна, наче в дорогому санаторії, чистота будинку" [4: 16]; "She nodded at him encouragingly. He felt grateful to her." [13: 15] – "Вона підбадьорливо кивнула йому, а він відчув до неї вдячність" [4: 21]. В означених прикладах два речення з оригінального тексту замінені на одне складне речення, хоч зміст практично не зазнав викривлень);

4) семантичні – перетворення смислової структури окремих слів або висловлювання в цілому ("some way back in the hall" [13: 11] – "в задній частині холу" [4: 14], "His house was shuttered" [13: 20] – "Віконниці стояли зачиненими" [4: 29]: у розглянутих прикладах перекладач конкретизує висловлювання, через що смислове навантаження фрази зазнає деяких змін);

5) граматичні – перебудова структури речення для відповідності нормам цільової мови ("The car he had hired was waiting" [13: 7] – "Замовлена машина прибула" [4: 8]: у цьому прикладі складнопідрядне речення замінено на просте).

За формальними ознаками виокремлюють [7: 73] такі типи перекладацьких трансформацій:

1) перестановка – зміна порядку мовних елементів: як слів у реченні, так і речень у тексті ("It was dusk when he came to the Ferry." [13: 7] – "Коли він підійшов до переправи, уже запали

світінки" [4: 8]; "I hear as I am passing the door outside" [13: 18]. – "Проходячи повз двері, я почула..." [4: 26]: вставна частина речення, яка виступає в ролі обставини часу, міняється місцями з основною частиною);

2) заміна:

а. граматична ("I have been given to understand by Mr. Marshall, the solicitor for the defence..." [13: 16] – "Містер Маршалл, адвокат захисту, натякнув мені..." [4: 23]: в цьому прикладі пасивний стан оригінального речення перекладач замінює на активний стан);

б. лексична ("Sunny Point" [13: 31] – "Сонячний Пік" [4: 46]: слово "pig" не є словниковим відповідником слова "point"; "Home Secretary" [13: 21] – "міністр внутрішніх справ" [4: 32]: відтворення британської реалії шляхом її заміни на подібну, більш знайому українському читачеві);

с. антонімічний переклад ("Do take your time" [13: 13] – "Будь ласка, не кваптеся" [4: 18]; "Dr. Calgary is still telling us his story" [13: 19] – "Доктор Калґарі ще не завершив своєї історії" [4: 28] тощо).

3) додавання – унаслідок цієї трансформації кількість слів у тексті перекладу стає більшою, ніж у тексті-джерелі ("pressed the electric bell" [13: 10] – "натиснув на гудзик електричного дзвінка" [4: 13], "accusingly" [13: 11] – "звинувачувальним тоном" [4: 14], "He told her that he was in trouble and demanded money..." [13: 15] – "Він сказав їй, що в нього проблеми, й узявся вимагати гроші..." [4: 22]);

4) опущення – у перекладеному фрагменті тексту кількість слів стає більшою, ніж у відповідному оригінальному ("the interchange of gossip about mutual friends" [13: 7] – "плітки про спільних друзів" [4: 8]; "At the trial the main line of defence was the evidence of psychologists..." [13: 16] – "Основну лінію захисту вибудовували на свідченнях психологів..." [4: 23]).

Крім того, вважаємо доцільним навести наступний підхід до класифікації, який узагальнено

об'єднує попередньо досліджені. За характером змін, яких зазнають мовні одиниці, трансформації можуть бути лексичними, граматичними або комплексними [10: 454].

До лексичних трансформацій відносять транскрипцію – передачу на письмі набором писемних знаків елементів усної мови, транслітерацію – перетворення іншомовних слів українською мовою їхнього написання та калькування – утворення лексичної одиниці цільовою мовою шляхом дослівного перекладу кожної її складової окремо, до граматичних – дослівний переклад, об'єднання речень та заміни.

Комплексними лексико-граматичними перекладацькими трансформаціями в межах цієї класифікації вважають описовий переклад, компенсацію, що вміщує в себе як додавання, так і вилучення, а також антонімічний переклад.

Ґрунтуючись на раніше наведених класифікаціях, українські дослідники З. І. Кучер, М. О. Орлова та Т. В. Редниць [6: 145] згруповують трансформації під час перекладу з германських мов так: лексико-семантичні, граматичні, лексико-граматичні та стилістичні.

До лексико-семантичних трансформацій відносять такі тактики перекладу:

- 1) додавання та вилучення лексичних одиниць,
- 2) лексичне розгортання (використання словосполучення замість одного слова з таким ж значенням) та згортання,
- 3) генералізацію та конкретизацію,
- 4) логічний розвиток – використання, замість одного елемента реальності, іншого – нерозривно пов'язаного з ним, наприклад, у межах відношення "процес – результат", "причина – наслідок" тощо: "...and the sound of the front door opening and closing..." [13: 48] – "...і відчинилися та зачинилися вхідні двері" [4: 73]. Як бачимо, у цьому прикладі відбулася заміна результату (звуку) на

процес (відчинення та зачинення, що спричиняло цей звук) в оповіді.

5) конверсивну заміну – заміна певного відношення елементів описаної ситуації на протилежне, що відбувається з допомогою використання слів-конверсивів, зміни порядку слів і синтаксичної функції слів у реченні [Кияк: 494]: "...he allowed himself to be deftly helped to his feet..." [12: 39] – "Сказавши це, він дозволив допомогти собі піднятися на ноги..." [5: 68],

6) цілісне перетворення – комплексна зміна способу опису ситуації з використанням трансформацій, які важко розмежувати: "...thinking her own thoughts and enjoying what there was to enjoy..." [12: 4] – "...думаючи про щось своє й милуючись красою навколишнього краєвиду..." [5: 8],

7) смислове узгодження – переклад не на основі словникових відповідників, а на основі контексту: "People seem to have forgotten it..." [12: 48] – "Вони просто обминули цю смерть..." [5: 83],

8) адаптацію – "I'm sure you could take murder without turning a hair" [13: 121] – "Я впевнений, що ти могла б убити, не зморгнувши й оком." [4: 188]. В реченні джерельною мовою вживається безособовий герундій (PRO-ing), похідний від фразеологічної одиниці "to turn a hair", яка має значення "to give a sign of distress or disturbance", водночас цільовою мовою перекладач відтворює його зміст відповідною фразеологічною одиницею української мови. Отже, застосований тут прийом перекладу називають адаптацією. Використання саме такої трансформації сприяє тому, що образність представленого повідомлення збережено у процесі перекладу.

Граматичними трансформаціями вважають такі перекладацькі прийоми, як додавання та вилучення граматичних одиниць, заміна граматичних форм частин мови (числа, часу, стану і способу, ступенів порівняння), заміна частин мови,

факультативні зміну порядку слів, членів речення, структури речення або окремих конструкцій, а також заміна типів і кількості речень.

До основних способів лексико-граматичних трансформацій належать компенсація (заміна безеквівалентних елементів джерельного тексту іншими, зрозумілими читачу цільовою мовою), описовий переклад, антонімічний переклад, переміщення слів між реченнями.

Трансформаціями, спрямованими на збереження стилістичної структури тексту, називають нейтралізацію, спеціалізацію та стилістичну компенсацію (додавання експресії в одному місці замість вилученої внаслідок нейтралізації в іншому).

Отже, термін "трансформація" використовують у перекладознавстві в метафоричному сенсі – йдеться про відношення між виразами вихідної та цільової мови, про заміну в процесі перекладу однієї форми вираження іншою, тобто описані перекладацькі трансформації є по суті міжмовними операціями перефразування змісту.

На матеріалі романів Агати Крісті "Карибська таємниця" та "Випробування невинуватістю", а також їхніх українських перекладів, виконаних Надією Хаєцькою, ми проаналізували 50 інфінітивних та 56 герундіальних англійських конструкцій та способи їхнього відтворення українською мовою.

За результатами кількісного та якісного аналізу ілюстративного матеріалу ми з'ясували, що для перекладу інфінітивних конструкцій з англійської мови на українську найчастіше (54%) використовують лексико-семантичні трансформації, а для відтворення герундіальних конструкцій — граматичні (48%). В обох випадках найуживанішою лексико-семантичною трансформацією є вилучення, але розподіл інших трансформацій в них суттєво відрізняється.

У дослідженій нами вибірці герундіальні конструкції англійської мови, як правило, відтворюються

українською мовою через інші дієслівні форми — дієслова активного стану, дієприслівники, дієприкметники тощо. Структура речення також зазнає змін, ускладнюється.

Це пов'язано з тим, що інфінітивні конструкції часто містять нюанси значення, що потребує адаптації окремих слів і фраз, щоб зберегти передбачуваний зміст українською мовою. З іншого боку, виявилось, що граматичні трансформації частіше використовують під час перекладу герундіальних конструкцій. Причина в тому, що в українській мові нема прямий граматичного еквівалента англійського герундія, а це означає, що перекладачі повинні покладатися на перебудову речень або заміну герундія іншими граматичними формами, щоб зберегти значення.

Підсумовуючи, зауважимо, що в дослідженні успішно продемонстровано практичність та ефективність підходу комплексної класифікації. Завдяки систематичному аналізу перекладу складних граматичних структур стало зрозуміло, як різні типи трансформацій сприяють ефективній мовній еквівалентності.

Висновки й перспективи дослідження. На сучасному етапі мета перекладу – це не лише дослівна передача змісту оригіналу, а й, що особливо стосується перекладів творів художньої літератури, виникнення в особи, що сприймає перекладений текст, такої ж інтерпретації та емоційної реакції, як і в носія мови оригіналу. Для досягнення цієї мети текст цільовою мовою зазнає певних змін порівняно з джерелом, які й називають трансформаціями.

Досліджуваний матеріал систематизовано на предмет присутності лексико-семантичних та граматичних перекладацьких трансформацій.

Хоч перелік цих трансформацій і неможливо назвати вичерпним, але в кожній з них є спільний набір властивостей, кожна з яких дозволяє категоризувати їх по-різному.

Варто також зазначити, що кожен з різновидів перекладацьких трансформацій рідко зустрічається окремо сам по собі. Часто перекладачі використовують декілька трансформацій одночасно в одному реченні, ураховуючи контекст висловлювання загалом. Ці прийоми можуть використовувати окремо чи комбінувати, залежно від характеристик конкретного тексту, його контексту та особливостей мов.

Успішний переклад передбачає розуміння не тільки мов, але й культур, а також уміння враховувати нюанси та вибирати належні прийоми для конкретного випадку.

Кількісний та якісний аналіз ілюстративного матеріалу показує, що на вибір перекладачем доцільних прийомів перекладу впливає наявність або відсутність формальної еквівалентності між граматичними одиницями джерельної та цільової мови.

Перспективним питанням для подальшого дослідження є аналіз та виявлення закономірностей, що адуть підстави зробити висновки про тенденції застосування різних прийомів під час перекладу літературних творів сучасними українськими перекладачами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Галкіна К. А. Основні поняття генеративної лінгвістики. *Матеріали наукової конференції професорсько-викладацького складу, наукових працівників і здобувачів наукового ступеня за підсумками науково-дослідної роботи за період 2015-2016 рр.* (15-16 травня 2017 р.) Вінниця: Донецький національний університет імені Василя Стуса, 2017. Т. 1. С. 22-24. URL: <https://jpvvs.donnu.edu.ua/article/view/3645>. (дата звернення: 07.10.2024).
2. Журавель Т. В., Хайдарі Н. І. Поняття перекладацьких трансформацій та проблема їх класифікації. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія.* 2015. №19. Том 2. С. 148–150.
3. Кияк Т. Р., Огуй О. Д. Перекладознавство (німецько-український напрям). Київ: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2008. 543 с.
4. Крісті А. Випробування невинуватістю / пер. з англ. Н. Хаєцька. Харків: Клуб сімейного дозвілля, 2018. 293 с.
5. Крісті А. Карибська таємниця / пер. з англ. Н. Хаєцька. Харків: Клуб сімейного дозвілля, 2017. 244 с.
6. Кучер З. І., Орлова М. О., Редчиць Т. В. Практика перекладу. Вінниця: Нова Книга, 2017. 464 с.
7. Лобода В. А. Перекладацькі трансформації: дефінітивний характер та проблема класифікації. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія.* 2019. № 43. Том 4. С. 72–74.
8. Лощенова І. Ф., Нікішина В. В. Перекладацькі трансформації як ефективний засіб досягнення адекватності перекладу. *Наукові записки Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя: Філологічні науки.* 2014. № 3. С. 102–105.
9. Ребрій О. В. "Образ перекладача" vs "образ автора": взаємодія чи протидія? *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка.* 2011. Вип. 56. С. 170–174.
10. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава: Довкілля-К, 2006. 716 с.
11. Berman A. Translation and the Trials of the Foreign. *The Translation Studies Reader.* New York: Routledge, 2000. P. 284–297.
12. Christie A. *A Caribbean Mystery.* New York: HarperCollins Publishers Inc., 2006. 146 p.
13. Christie A. *Ordeal by Innocence.* New York: HarperCollins Publishers Inc., 2011. 201 p.

14. Lefevere A. Translating literature: the German tradition. From Luther to Rozenzweig. Amsterdam: Van Gorcum, 1977. 116 p.
15. Lefevere A. Translating poetry. Seven strategies and a Blueprint. Amsterdam: Van Gorcum, 1975. 127 p.
16. Lefevere A. Translation, Rewriting and the Manipulation of Literary Fame. New York: Routledge, 1992. 176 p.
17. Nida E. A., Taber C. R. The Theory and Practice of Translation. Leiden: E. J. Brill, 1982. 227 p.
18. Rizal S. S. Developing model of syntactical extricating in translation variants of Burn's A Red Red Rose as a practical study for Indonesian students' translation class. *International Journal of English Language and Literature Studies*. 2016. Vol. 5 (1). P. 72–83.
19. Vinay J. P., Darbelnet J. Comparative Stylistics of French and English: A Methodology for Translation. Amsterdam: John Benjamins B. V., 1995. 385 p.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Halkina, K. A. Osnovni poniattia heneratyvnoyi linhvistyky [The main notions of generative linguistics]. *Materialy naukovoï konferentsii profesorsko-vykladatskoho skladu, naukovykh pratsivnykiv i здобувачів наукового ступеня за підсумками науково-дослідної роботи за період 2015-2016 рр.* Vinnytsia: Donetskyi natsionalnyi universytet imeni Vasylia Stusa. Vol. 1. P. 22-24. URL: <https://jpps.donnu.edu.ua/article/view/3645>. (reference date: 07.10.2024) [in Ukrainian].
2. Zhuravel, T. V., Khaidari, N. I. (2015). Poniattia perekladatskykh transformatsii ta problema yikh klasyfikatsii [The concept of translation transformations and the problem of its classification]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Serii: Filolohiia*. Issue 19. Vol. 2. P. 148–150 [in Ukrainian].
3. Kyiak, T. R., Ohui, O. D. (2008). Perekladoznavstvo (nimetsko-ukrainskyi napriam) [Translation studies: direction from German into Ukrainian]. Kyiv: Vydavnycho-polihrafichnyi tsentr "Kyivskyi universytet". 543 p. [in Ukrainian].
4. Kristi, A. (2018). Vyprovuvannia nevinovatistiu. [Ordeal by Innocence] / Transl. from Eng. by N. Khaietska. Kharkiv: Klub simeinoho dozvillia. 293 p. [in Ukrainian].
5. Kristi, A. (2017). Karybska taiemnytsia. [A Caribbean Mystery] / Transl. from Eng. by N. Khaietska. Kharkiv: Klub simeinoho dozvillia. 244 p. [in Ukrainian].
6. Kucher, Z. I., Orlova, M. O., Redchyts, T. V. (2017). Praktyka perekladu [The practice of translation]. Vinnytsia: Nova Knyha. 464 p. [in Ukrainian].
7. Loboda, V. A. (2019). Perekladatski transformatsii: definityvnyi kharakter ta problema klasyfikatsii [Translation transformations: definitive character and classification problem]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Serii: Filolohiia*. Issue 43, Vol. 4. P. 72–74. [in Ukrainian].
8. Loshchenova, I. F., Nikishyna, V. V. (2014). Perekladatski transformatsii yak efektyvnyi zasib dosiahnennia adekvatnosti perekladu [Translation transformations as the effective means to achieve translation adequacy]. *Naukovi zapysky Nizhynskoho derzhavnoho universytetu imeni Mykoly Hoholia: Filolohichni nauky*. Issue 3. P. 102–105 [in Ukrainian].
9. Rebrii, O. V. (2011). "Obraz perekladacha" vs "obraz avtora": vzaïmodiia chy protydiia? ["The image of translator" vs "the image of the author": cooperation or counteraction?] *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho universytetu imeni Ivana Franka*. Issue 56. P. 170–174 [in Ukrainian].
10. Selivanova, O. O. (2006). Suchasna linhvistyka: terminolohichna entsyklopediia [Modern linguistics: terminological encyclopedia]. Poltava: Dovkillia-K. 716 p. [in Ukrainian].
11. Berman, A. (2000). Translation and the Trials of the Foreign. *The Translation Studies Reader*. New York: Routledge. P. 284–297 [in English].

- 12.Christie, A. (2006). *A Caribbean Mystery*. New York: HarperCollins Publishers Inc. 146 p. [in English].
- 13.Christie, A. (2011). *Ordeal by Innocence*. New York: HarperCollins Publishers Inc. 201 p. [in English].
- 14.Lefevere, A. (1977). *Translating literature: the German tradition. From Luther to Rozenzweig*. Amsterdam: Van Gorcum. 116 p. [in English].
- 15.Lefevere, A. (1975). *Translating poetry. Seven strategies and a Blueprint*. Amsterdam: Van Gorcum. 127 p. [in English].
- 16.Lefevere, A. (1992). *Translation, Rewriting and the Manipulation of Literary Fame*. New York: Routledge. 176 p. [in English].
- 17.Nida, E. A., Taber, C. R. (1982). *The Theory and Practice of Translation*. Leiden: E. J. Brill. 227 p. [in English].
- 18.Rizal, S. S. (2016). Developing model of syntactical extricating in translation variants of Burn's *A Red Red Rose* as a practical study for Indonesian students' translation class. *International Journal of English Language and Literature Studies*. Vol. 5 (1). P. 72–83 [in English].
19. Vinay, J. P., Darbelnet, J. (1995). *Comparative Stylistics of French and English: A Methodology for Translation*. Amsterdam: John Benjamins B. V. 385 p. [in English].

Стаття надійшла до редколегії: 20.02.2025

Схвалено до друку: 23.04.2025